

Podplukovník žen. František Baron:

Protiútok v opevněném postavení.

(Podle dokladů rak.-uh. 32. p. div. a IX. sboru.)

Výšina Worobijowka byla důležitým opěrným bodem v obranném postavení 32. pěší divise na haličské frontě (náčrt 1).

Zde také vedli Rusové v bojích 4., 6. a 9. června 1916 své hlavní úsilí, až se jim skutečně podařilo zachytit se na této výšině v šířce asi 1100 m a po střídavých bojích ji uhájít.

Bylo-li dobytí výšiny Worobijowky pro Rusy jen místním úspěchem, byla její ztráta pro 32. pěší divisi citelným oslabením jejího obranného postavení. Ovládnutím této výšiny měli Rusové výhled do velké části úseku za rakouskou posicí, palebná postavení některých baterií byla přímo pozorována, jakýkoli pohyb větších jednotek ve dne byl nemožný, dále této výšiny mohlo být lehce využito jako východiště pro další akce, zvláště pro útok na výšinu Toutry.

K udržení dosavadního obranného postavení 32. pěší divise bylo nezbytně nutné zmocnit se opět této výšiny.

Rusové využili mohutně vybudovaných obranných zařízení a celé zákopové sítě na Worobijowce, vhodně je zdokonalovali a zesilovali a vybavením celého úseku četnými kulomety, hlavně pro bočnou palbu, vybudovali obranný celek, který byl těžkým objektem pro útok. Těžké odolné úkryty, které byly v bývalé rakouské první linii, skýtaly dobrou ochranu zálohám a bočná dělová palba z prostoru Kurowce a Seredny Haj podporovaly podstatně obranu výšiny.

Rusové si byli vědomi ceny této těžkými oběťmi dobyté výšiny, a proto ji obsadili velmi silně. Pěší pluk, velký počet kulometů a četné minomety tvořily osádku.

První pokus znovu dobytí Worobijowky učinila 32. pěší divise 11. června ráno. V 1^h50 hod. útočila osádka úseku Kurowce po 20minutové dělostřelecké přípravě. Útok byl podporován palbou dělostřelectva 14. divise a přepady pěchotní palby ze sousedních úseků. Po dvouhodiném boji se podařilo dobýt podúseku Kurowce „c“, „d“ a části „a“.

Útok na podúsek „b“ byl odražen kulometnou palbou a plynovými pumami. V 11 hod. dobyli Rusové ztracené části úseku Kurowce zpět.

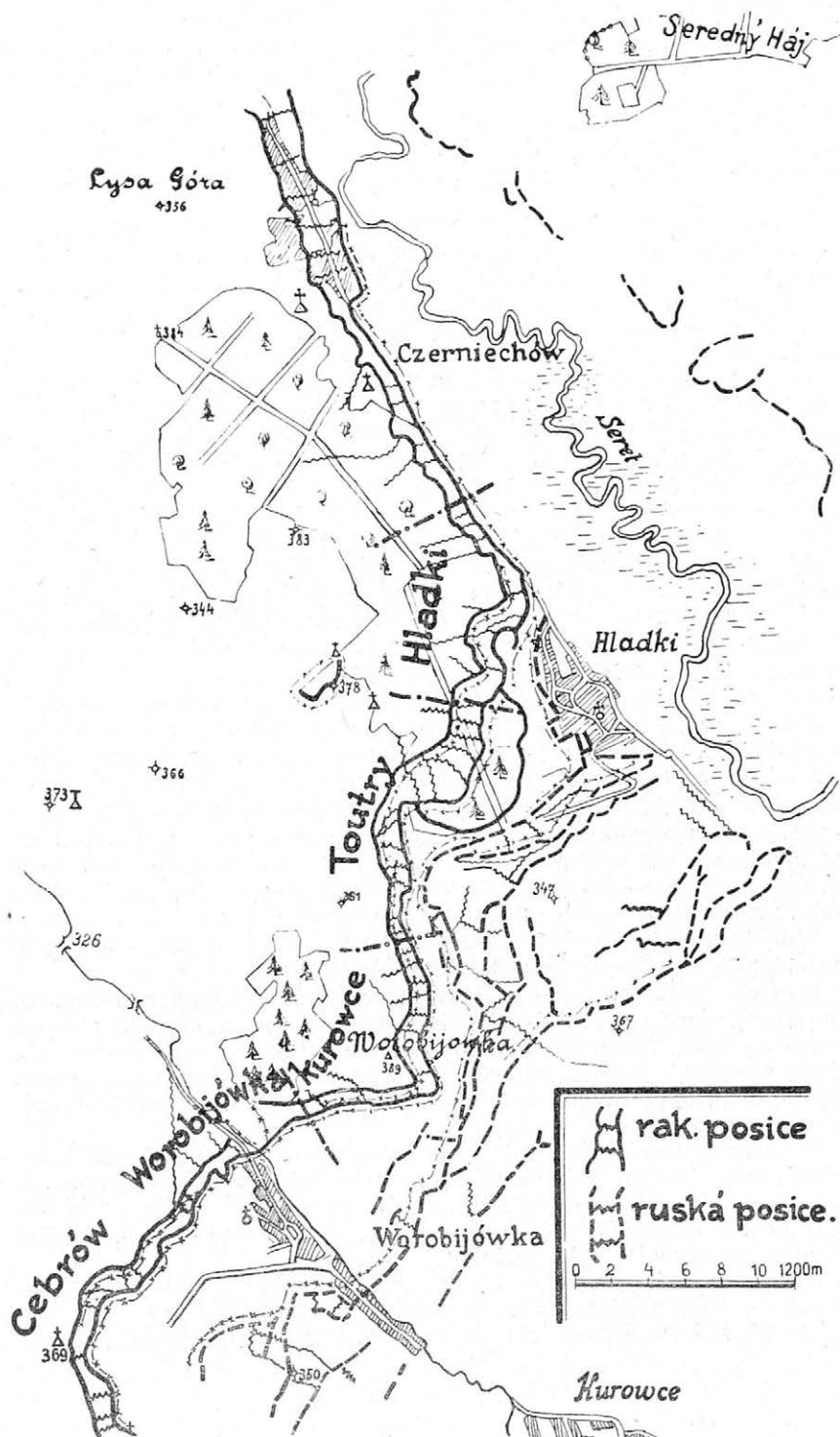
Ani druhý pokus o dobytí této výšiny 17. června nepřinesl žádoucího výsledku. Tyto útoky jen dokázaly, že cíle může být dobyto jen pomocí dělostřelectva, které by bylo silné počtem i ráží. Tohoto dělostřelectva pak že musí být použito hlavně proti odolným krytům v bývalé 1. linii a proti oběma křídům ruského postavení, aby byly jednak zničeny zálohy, jednak umlčeny kulomety v nejlépe opevněných křídelních opěrných bodech.

Na opětné dobytí Worobijowky naléhá i velitelství jižní armády. 28. června nařizuje IX. sboru:

„Výšiny severně od Worobijowky má 32. pěší divise co nejdříve znovu dobýt. K tomu účelu dostává divise k dispozici záložní prapor myslivců 15 s kulometnou rotou, těžkou houfnicovou baterií 121, 21 cm moždířovou baterií 3/45, minometnou rotu a dva letouny.“

Protože se Rusové na Worobijowce stále opevňovali, byly provedeny 27. a 29. června pětiminutové přepady dělovou palbou, jež měly tyto práce

Situace 32. p. div. počátkem června 1916.

rušit. Jimi byly získány cenné zkušenosti o nutném rozdělení palby k dosažení požadovaného účinku, dále mělo být vzbuzeno u Rusů domněnání, že se 32. pěší divise spokojuje jen s ostřelováním ztracené části posice, aniž po něm zahájí útok.

Útok měl být proveden co nejdříve po příchodu slíbených posil, aby Rusové nemohli dalšími pracemi výšinu ještě více opevnit a aby se divise zbavila brzy nepříjemných následků vyplývajících ze ztráty tohoto úseku.

Poněvadž mohly být všechny přípravy provedeny do podrobnosti do 1. července, byl tento den určen pro útok.

Útok měl být zahájen po dělostřelecké přípravě všeho dělostřelectva 32. pěší divise, zesíleného německou houfnicovou a moždířovou baterií a všemi bateriemi 19. pěší divise, pokud mohly do prostoru výšiny Worobijowka působit.

Doba k přípravě byla určena tak, aby ruská pěchota byla palbou všech baterií úplně otřesena, zákopy, v nichž se ukryje, aby byly srovnány, kulometry vyřaděny z boje a štolové úkryty v bývalé 1. línii, v nichž by se ukryly ruské zálohy, aby byly zavaleny. Tento účinek mohl být očekáván asi po 2½ hod. účinné palbě, která se měla v poslední půl hodině zvýšit k nejvyšší přípustné rychlosti. Po této přípravě měla pěchota a to v severní části německý záložní myslivecký prapor 15, v jižní části prapory pěšího pluku 6, obě útočící jednotky členěné do hloubky vyrazit současně k útoku, aby přepadla Rusy ještě pod dojmem dělové palby a zmocnila se děj se co děj celého ztraceného úseku Kurowce.

Účinek dělostřelectva měl být zesílen palbou všech minometů postradatelných v jiných úsecích 32. pěší divise.

Útok pěchoty měl být proveden v pozdních odpoledních hodinách, a to tak, aby útočící jednotky po dobytí Worobijowky nebyly dlouho v nepřátelské dělové palbě, nýbrž aby útok nepřišel do setmění. Před samým útokem pěchoty měl být vyhozen podkop na pravém křídle útočících, založený původně k zničení ruských podkopových štol.

Útok měl být podporován demonstrační palbou pěchoty v přilehlých úsecích, bočnou dělovou palbou 14. pěší divise do prostoru před úsek Hladký a proti bateriím v Seredny Haj, které dosud vždy svou palbou odrážely se ztrátami každý útočný pokus 32. pěší divise.

I dělostřelectvo 19. pěší divise, které se přímo nezúčastnilo, mělo působit proti ruským zálohám, kdyby postupovaly.

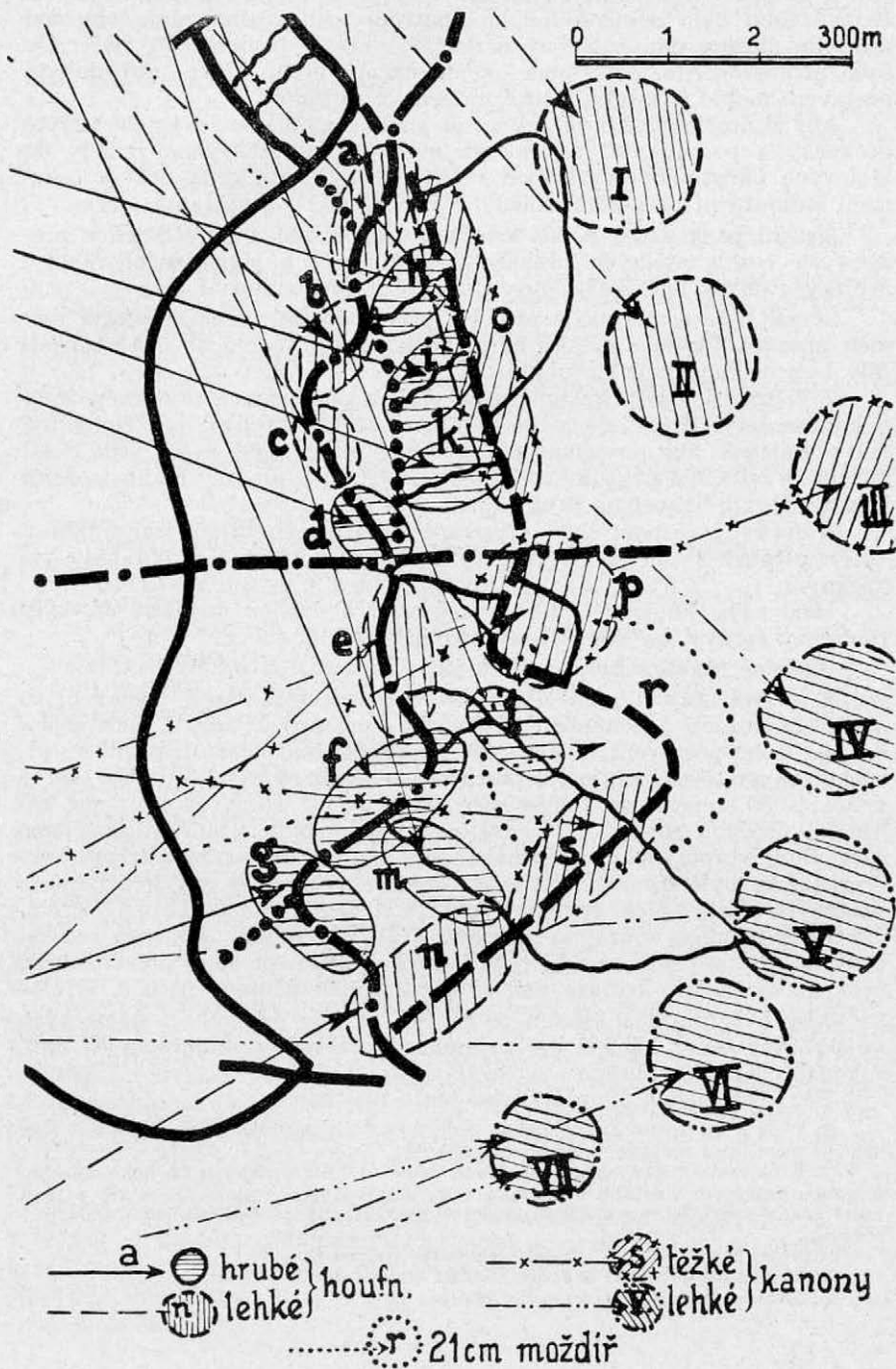
Všechny přípravy k útoku byly projednány do všech podrobností. Aby pěchota určená pro útok byla v svém členění do hloubky aspoň částečně chráněna před účinkem ruského dělostřelectva střeleckého vždy na lesík pionýrů a severně od lesíka, bylo v těchto místech vykopáno do 1. července několik rovnoběžných zákopů spojených navzájem spojujícími zákopy.

Ruské postavení bylo letci znovu fotografováno, průzkumy a pozorováním měla být co nej přesněji zjištěna palebná stanoviště kulometů a minometů. V nejpřednějším zákopu, který měl být současně výchoďštěm útokem, byly udělány schůdky k vylezení, zakotvení rozsocháčů před obranným postavením bylo uvolněno.

Byly vydány červené praporky k označení, že je znovu dobytý bývalé první linie, byla vydána znovu poučení o použití různobarevných světelných raket, zřízena nová telefonní vedení, zvláště mezi dělostřelectvem

Náčrt 2.

Náčrt cílů a směrů palby pro dělostřeleckou přípravu a palbnou přehradu.
I.—VII. cíl palběné přehrady.

a styčnými důstojníky u pěchoty; zvláště pečlivě bylo postaráno o spojení a dorozumívání se útočících skupin mezi sebou a s dělostřelectvem. Kromě toho bylo učiněno mnoho opatření technického rázu, aby byl útočícím sledům dán potřebný materiál a aby z technického materiálu bylo připraveno to, čeho bude po dokončení útoku třeba, aby dobyté postavení mohlo být opět ihned zařízeno k obraně.

Aby si útočící sled mohl odstranit místy neúplně zničené nebo skryté překážky a po vniknutí do zákopů mohl uvolnit zasypané vchody do štolových úkrytů, byl vyzbrojen větším počtem nůžek na drát a sekerami s dlouhými násadami. Každý voják dostal 1—2 pytle na písek.

Ženíjní park dodal velké množství rozsocháčů a jiných lehce přenosných rozkladatelných překážek, osvětlovací a signalizační rakety, žebříky, rámy k opravě štolových úkrytů a jiný materiál.

Stejně bylo postaráno o přiděl a přísun dostatečného množství ručních granátů. Plynové masky byly přezkoušeny. Technické pracovní oddíly byly uskupeny podle úkolů.

Zvláštní část příprav byla věnována k obstarání a dovozu potřebného množství dělostřeleckého a minometného střeliva, při čemž byl dán požadavek, aby po účinné palbě před útokem zbylo nejen ještě dosti střeliva k odražení případného silného protiútoku, ale aby ho zbylo dosti i na zvýšenou činnost na druhý den.

Největší pozornost byla věnována nejprísnějšímu utajení útoku a všech příprav s tím spojených. Telefonní rozhovory o útoku byly zakázány.

Mezi německé jednotky dovezené auty a drahou do Jezierné, byly rozšířeny zprávy, že jsou určeny pro jižní křídlo sboru.

Písemné rozkazy byly vydány jen v nejnútnejší míře.

V zájmu utajení měly německé útvarry zaujmout svá postavení co možno nejpozději a nenápadně. Německá houfnicová baterie měla zajetí do palebného postavení v noci s 29. na 30. června, kdežto záložní myslivecký prapor 15 měl zaujmout postavení, z něhož by vyšel k útoku, teprve v noci s 30. června na 1. červenec. Také p. pl. 6 měl až tuto noc zaujmout útočnou sestavu. Dělostřelectvo, které bylo již dříve zastříleno na výšinu Worobijowku, mělo nenápadně přezkoušet prvky střelby. Toto přezkoušení bylo usnadněno tím, že zůstalo většinou v svých dřívějších palebných postaveních, z nichž častěji střílelo na různé cíle na Worobijowce a z nichž se zúčastnilo přepadů 27. a 29. června. Německá houfnicová baterie se měla zastřílet den před útokem anebo dopoledne před útokem, moždířová baterie pak až před samou účinnou palbou.

Aby byla utajena Rusům co možná nejdéle přítomnost německých vojsk, byly dány německým vojákům, kteří byli v nejpřednější linii, rakouské čepice a bluzu.

Pro útok vydala 32. pěší divise tento rozkaz:

1. Útok k opětnému dobytí výšiny Worobijowky bude 1. července odpoledne. Naši dřívější první linie musí být stůj co stůj dobyto.

2. Útok bude připraven a podporován podle směrnic vydaných 32. dělostřeleckou brigádou veškerým vlastním dělostřelectvem, minometnými rotami 187 a 248 a těmi, které jsou v úseku Kurowce. Části dělostřelectva 14. a 19. pěší divise budou útok podporovat.

3. Útočit bude p. pl. 6 a záložní myslivecký prapor 15.

Při uskupení sil nutno dbát na hluboké členění na obou křídlech.

4. Hranice pásma činnosti podle náčrtu.

5. Časové rozdělení pro přípravu: Začátek dělostřelecké přípravy ve 14 hod., nepřerušovaná palba do 15.55 hod., 10 min. přestávka, pak do 16.20 hod. bubnová palba. V tu dobu prodlouží vlastní dělostřelectvo palbu dozadu. V 16.20 hod. vyhození minového podkopu před Kurowci A.

Před zahájením dělostřelecké přípravy ustoupí pěchota z výběžku na styku p. pl 6 a p. pl. 86 a střed levé křídelní roty mysliveckého praporu 15, aby byla před tato místa možná účinná palba vlastního dělostřelectva a minometů.

Baterie a minomety působící před levé křídlo mysliveckého praporu 15 přeloží od 16. hod. palbu poněkud směrem k nepříteli tak, aby tamější část roty mohla do 16.20 hod. zaujmout opět své dřívější postavení.

6. V 16.20 hod. začne útok současně na celé frontě.

7. Od 15 hod. je všechna pěchota divise v pohotovosti.

8. Demontrace.

a) dělostřelectvem 14 pěší divise do prostoru v a jižně od Hladkého mezi 14. a 15. hod.,

b) přepady palbou pěchoty, trvající vždy 1 minutu: úsek Worobjowka v 15 hod., 15.30 hod., 16 hod., 16.20 hod., úsek Toutry a Hladký v 15 hod., 15.30 hod., 16 hod., 16.20 hod., 16.40 hod. a v 17 hod.

9. Po opětném dobytí naší dřívější posice učiní útočící jednotky ihned opatření k odrazení pravděpodobného ruského protiútoků; hlavně:

a) vlastní dělostřelectvo a s ním působící minomety musí být stále připraveny, aby ihned zahájily palbu do prostorů, o nichž bude hlášeno, že se v nich nepřítel shromažďuje nebo z nich útočí. Palby musí být zahájeny hned, jakmile shromažďování nebo útoky budou předvídaný nebo hlášeny.

Dělostřelectví pozorovatelé postoupí s telefony s největším urychlením do nej-přednější linie;

b) rotní telefonní stanice a kulomety přemístí co nejrychleji, kulometů použijí co možná k bočné střelbě;

c) vlastní dělostřeleckou palebnou přehradu žádají dvěma červenými, prodloužení dělostřelecké palby dvěma zelenými raketami.

Dosažení naší dřívější 1. linie hlásí vytyčením červených praporek na místech zezadu viditelných.

d) připraví zálohy k odrazení nepřátelských protiútoků.

Pak následovala nařízení týkající se úpravy dobyté posice k obraně, zřízení překážek, přísunu technického materiálu, označení nových úseků a zdůrazněno utajení.

Pro dělostřelectvo byla vydána tato nařízení:

1. Činnost dělostřelectva jest určena přesně stanoveným rozvrhem palby uvedeným v příloze ... a náčrtem s cílovými prostory (viz náčrt 2).

Činnost dělostřelectva je rozvržena na dvě údobí: 1. údobí zahrnuje přípravu palbou a palebnou přehradu až do zahájení útoku pěchotou; 2. údobí je přehrada všemi bateriemi a činnost protibaterijní, proti zálohám atd.

2. Zahájení dělostřelecké přípravy ve 2 hod. odpoč., stálá účinná palba se stoupající rychlostí až do 15.55 hod., z toho posledních 5 min. s největší rychlostí. Po desetiminutové přestávce bubnová palba až do 16.20 hod.

3. V 16.20 hod. přeloží baterie určené k zesílení palebné přehrady svou palbu, zatím co baterie určené k činnosti protibaterijní jsou od této doby připraveny k palbě proti nepřátelskému dělostřelectvu nebo zálohám.

Potom následuje určení ruských baterií, jež mají být umlčeny, a směrnice týkající se použití rad. letce.

4. Nařízení pro zastřelování a přezkoušení prvků střelby.

Jak již bylo dříve řečeno, měla moždířová baterie začít zastřelování až před zahájením dělostřelecké přípravy. Začátek zastřelování byl určen ve 12.30 hod. Aby bylo využito jejího účinku, měla ihned po skončení zastřelování držet pod palbou co možná velkou část výšiny obsazené Rusy.

Pak následovala nařízení týkající se součinnosti dělostřelectva 14. a 19. pěší divise, konečné opatření týkající se průzkumu po obsazení dobyté posice, o nepřetržitém spojení s pěchotou vlastními průzkumy a styčnými důstojníky.

Činnost minometů byla do podrobností nařízena rozkazy pro zastřelování, účinnou palbu a palebnou přehradu. Časy určené pro palby a přestávku dělostřelectva platily i pro minomety.

Minometům působícím proti křídům úseku bylo nařízeno přeložit palbu již od 4 hodin. Od 16²⁰ hod. střelily malé minomety do palebné přehrady.

Provedení útoku následovalo úplně podle plánů při přesném dodržení úkolů, času, jakož i všech ústně stanovených podrobností. Zvláště musí být zdůrazněna vzájemná souhra činnosti pěchoty, dělostřelectva, minometů, technických jednotek a letců, čímž byla splněna hlavní podmínka k dosažení úspěchu.

Provedení útoku.

Pěchota (členění znázorňuje náčrt 3):

Pěchota byla s dělostřelectvem stále v přímém spojení a mohla jeho činnost pozorovat. Každá četa v první linii měla 15 nůžek na drát. Byly sestaveny úderné skupiny, vyzbrojené ručními granáty. Ruční granáty byly donášeny vlastními nosiči. Každý voják dostal 1—2 prázdné pytle k naplnění zemí; další velká zásoba jich byla připravena v záloze.

Jak již bylo řečeno, aby Rusové nebyli předčasně upozorněni na přítomnost německých vojsk, oblékli němečtí vojáci v nejpřednější linii až do začátku útoku pěchoty rakouské čepice a bluzu.

Minový podkop byl s úspěchem vyhozen.

V 16²⁰ hod. začal vlastní útok. Ještě před přeložením palby dělostřelectva vyrazily první sledy kupředu. Ruská první linie byla v 16²⁸ hod. přeběhnuta; byla dělostřelectvem úplně rozstřílena, takže neskýtala překvapeně a dvouhodinnou dělovou palbou otřesené osádce již žádnou ochranu. Rusové nekladli také žádný větší odpor. Co se ještě protivilo, bylo z části ubito, zbytek se vzdal. Na obou křídlech, kde pro blízkost ruské linie bylo dosaženo dělostřelectvem menšího výsledku, byla útočící pěchota přijata palbou z pušek a na pravém křídle i z kulometů. Ta však byla palbou od sledu záloh brzy umlčena, útok nezastavila a ani nezpůsobila značnější ztráty.

Hned za útočícím sledem postupovaly kulomety a vnikly do 1. ruské linie, odkud palbou přes násyp zadržely slabší pokusy Rusů o protiútoky. Zajatci byli strážemi rychle odvedeni nazpět. Až k dosažení konečného cíle nenastalo již žádné zadržení. Zakrátko bylo dosaženo i bývalé první rakouské linie, která byla obsazena ruskými zálohami a tím bylo dosaženo cíle útoku.

Praporeční zálohy následovaly automaticky za útočícím sledem nejdříve do linie, z níž vyrazil útok, potom do dobyté 1. ruské linie. Poněvadž byl očekáván protiútok, byly jednotky na východišti k útoku zesíleny, aby mohla být další část záloh poslána do dobyté posice.

Další preskupení a zesílení jednotek v dobyté části posice nastalo až mezi 20.—21. hod., kdy došel do útočného pásma jako záloha nový prapor p. pl. 75 od 19. pěší divise.

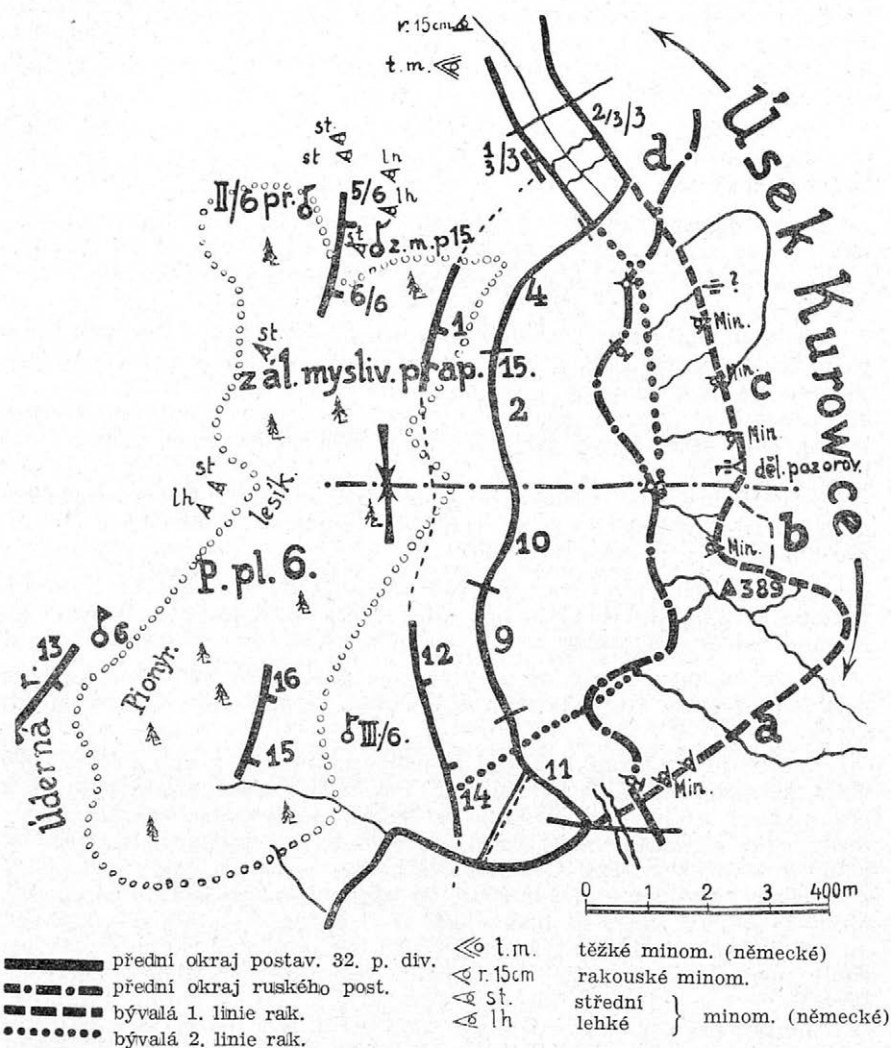
Při útoku byly ztráty: u p. pl. 6 — 1 důstojník a 17 vojáků mrtvých, 2 důstojníci a 132 vojáků raněných, 7 vojáků nezvěstných; u mysliveckého praporu 15 — 10 vojáků mrtvých, 2 důstojníci a 50 vojáků raněných.

Jen malá část těchto ztrát byla při útoku na 1. ruskou linii. Větší ztráty vznikly jednak po dobytí 1. linie, jednak u záloh v lesíku pionýrů, kde byla zvláště citelná bočná palba ruských baterií z prostoru Seredny Háj.

Dělostřelectvo.

Protože byl kladen důraz na to, aby byl útok na výšinu Worobjowku proveden co nejdříve, bylo upuštěno od přeskupení dělostřelectva, ač by to bylo z mnoha důvodů nutné. Od přeskupení mohlo být upuštěno,

Náčrt 3.

poněvadž za dřívějších bojů, hlavně od předešlých případů palbou, bylo dobře uskupeno pro palby čelní i bočné. Ponechání baterií v původních palebných postaveních mělo i tu výhodu, že mohlo být plně využito širou rozvětvenou telefonní sítí a místních znalostí všech velitelů baterií.

Přípravy k činnosti dělostřelectva se vztahovaly hlavně k přesnému určení prostorů a cílů pro všechny baterie, které bylo lze bráti v úvahu vzhledem na výkonnost a pozorovací možnosti. Při rozdělování cílů bylo přihlíženo k tomu, aby k dělostřelecké přípravě bylo použito všech těžkých baterií a těch polních houfnic, které mohou na Worobijowku střílet. Proto byly všechny přesně střílející hrubé baterie a baterie lehkých houfnic, tyto baterie vesměs bočně střílející, určeny k zdolání první ruské linie, kdežto ostatní těžké baterie, jakož i moždířová baterie byly určeny k postřelu zadních ruských linií (záloh umístěných v bývalé rak. 1. linii) se štolovými úkryty, jakož i spojovacích zákopů a flankovišť.

V detailu byly ponechány bateriím ty cíle, na něž byly již dříve dobře zastříleny, aby novým zastřelováním nebyl nepřítel upozorňován. Zvláštní pozornost byla věnována oběma křídům ruského postavení.

Dělostřelectva, které nebylo určeno přímo k přípravě útoku, mělo být užito částečně pro palebnou přehradu za výšinou Worobijowkou, částečně k postřelování nejdůležitějších ruských zákopů před sousedními úseky.

Po zahájení útoku pěchotou bylo zamýšleno zesílit některými bateriemi palebnou přehradu, kdežto ostatním byly přiděleny palby proti bateriím a na místa, kde by se ruské zálohy mohly soustřeďovat nebo přiblížit k výšině. Zvláštní opatření byla učiněna pro postřelování ruských baterií bočně střílejících, jež mělo začít hned po skončení dělostřelecké přípravy.

Styční důstojníci přidělení pěchotě byli spojeni vlastním kabelem s velitelem dělostřelecké brig.; tím bylo umožněno hlásit ihned dozadu všechna přání a pozorování pěchoty.

Dělostřelecká příprava byla provedena podle rozvrhu. Zastřelování moždíři bylo začato ve 12'45 hod. místo ve 12'30 hod., protože bylo telefonní vedení poškozeno; pak však bylo rychle provedeno.

První minuty trélely všechny baterie pomalu a místa zásahů byla pečlivě sledována, aby byla naprostá jistota, že palba leží v příkázaných cílech.

Celé ruské postavení bylo pod stejnoměrnou pozorovanou palbou. Bylo vidět, že rozdělení paleb bylo účelné. Při dalším postřelování bylo však pozorováno, že severní část úseku je slaběji postřelována než část jižní; proto bylo nařízeno těžké houfnicové baterii, aby zvýšila rychlost palby a rozšířila svůj cíl „d“ částečně na sever. Kromě toho bylo příkázáno německé 15 cm houfnicové baterii, aby půl baterií střílelo na cíl „b“. Mezi 14'30 hod. a 14'40 hod. došlo od p. pl. 6 a též od styčných důstojníků několik hlášení, že na pravém křídle útočné skupiny byla pěchota postřelována z jižního směru vlastním těžkým dělostřelectvem. Přes to, že všichni dělostřelečtí pozorovatelé a velitelé baterií hlásili na základě přesného pozorování místa, kam střelí, bylo nařízeno k zjednání jasna zastavit palbu těžkých baterií a počínajíc od levého křídla znovu přezkoušet prvky střelby.

Mezitím se však ukázalo, že to jsou ruské těžké baterie střílející bočně z prostoru Kurowce. V 15'20 hod. střílely již opět všechny těžké baterie se stoupající kadencí až do 15'50 hod., kdy střílely s největší dosažitelnou rychlostí.

Od 15'50 hod. do 16'05 hod. umlkly všechny baterie: jen baterie střelící palebnou přehradu zvýšily rychlost palby. Pozorovatelé některých baterií hlásili, že Rusové obsazují místy střelecký zákop; na většině míst nebyl však po celou přestávku pozorován žádný ruch. Od 16'05 do 16'20 hod. bylo stříleno s největší dosažitelnou rychlostí.

Pak byla zesílena palebná přehrada a začala palba proti bateriím, jež měla být řízena letcem, což však pro nepříznivé počasí nebylo ukončeno.

V 16'35 hod. byl hlášen z prostoru severně od vesnice Worobijowka ruský protiútok proti úseku Kurowce „A“. Byl však soustředěnou dělovou palbou zaražen dříve, než se rozvinul.

V 18'45 hod. se pokusili Rusové o nový protiútok proti Kurowce „C“; byl však též dělovými palbami zaražen.

Také dělostřelectvo 19. pěší divise střílelo podle rozvrhu.

Jedna baterie musila občas palbu zastavit, protože byla ruským dělostřelectvem silně postřelována. Úplným bočním postřelováním úžlabiny jižně od výšiny Worobijowky zabránilo Rusům, aby se tamtéž soustřeďovali.

Účinek dělostřelecké přípravy byl mimořádný. Ruské postavení bylo z velké části úplně rozstříleno. Méně zničena byla místa, kam střílely lehké houfnice, ale i tam byly zákopy a traversy v zákopech rozvaleny. Opevnění, na něž střílely těžké baterie, byla téměř úplně zničena, zákopy byly srovnány se zemí. Zvláště účinné byly ekrasitem plněné granáty německé 15 cm houfnicové baterie a mozdíře.

Některé ze štolových úkrytů byly sice zasaženy, ale byly proraženy jen blízko vchodů. U mnohých byly vchody zavaleny.

Celkem střílelo do útočného prostoru 22, později 23 kanonů, 28 lehkých houfnic, 11 těžkých kanonů (z toho 7 staršího vzoru), dva 21 cm mozdíře a 17 hrubých houfnic (z toho 7 staršího vzoru).

Den před útokem bylo bouřlivé počasí a přšelo, 1. července se vyjasnilo až k poledni. Zastřílení a přezkoušení prvků střelby mohlo být provedeno jen částečně 1. července dopoledne. Odpoledne 1. července byl silný západní vítr, který ztěžoval leteckou činnost.

Pozorování z balonu nedalo žádné výsledky.

Útok se zúčastnily dvě německé minometné rotý (1 těžký, 5 středních a 3 lehké minomety), rak.-uh. minometná četa 15 cm vzduchových minometů a 2 čety 14 cm minometů (celkem 6 minometů).

Těžký německý minomet byl ráže 25 cm a střílel náboje o 50 kg trhavin na vzdálenost 450 m, střední byl ráže 17'5 cm s 15 kg trhavin do vzdálenosti 920 m a lehké — 7'5 cm s 1½ kg trhavin do vzdálenosti 1050 m, 15 cm vzduchové minomety střílely miny s 2½ kg trhavin do vzdálenosti 500 m, 14 cm minomety — 4 kg trhavin do 650 m.

Německé minomety zaujaly svá palebná postavení večer před útokem a zúčastnily se útoku přímo. Rak.-uh. minomety měly především úkol demonstrační proti úsekům Hladký a Toutry.

Minomety střílely hlavně proti ruským křídům, která byla místy vzdálena jen asi 20—50 m od postavení 32. pěší divise, a proto tam ne-

mohlo dělostřelectvo účinně střílet, i přes to, že východiště útoku bylo v těchto místech staženo poněkud zpět.

Účinek minometů byl veliký, hlavně po stránce morální.

Přípravě útoku byla věnována náležitá péče i po stránce technické. K boji zblízka k odražení event. ruského protiútoku bylo připraveno 8 plamenometů. Veliké množství ručních granátů bylo jednak vydáno přímo útočícím jednotkám, jednak dopraveno do předsunutých skladů.

Od celého sboru bylo soustředěno co nejvíce volných technických jednotek, aby připravily útok po technické stránce. Bylo třeba upravit nová stanoviště pro minomety, vykopat rovnoběžné a spojovací zákopy v pásmu, v němž byly členěny útočné sledy a zálohy, připravit a dopravit různý materiál. Pro tyto práce byly dány vel. 32. divise k dispozici: 1. rota pionýrů, domobranecký sapérský oddíl, 2 pracovní roty, 4 oddíly plukovních pionýrů, 3 stavební roty. Tyto pracovní síly byly přiděleny stejným dílem veliteli záložního mysliveckého praporu 15 a III./6. p. praporu. V posici, na níž bylo útočeno, byl přidělen každé technické jednotce úsek a přesně určena práce k provedení (obnovení bojových stanovišť, zákopové sítě, úkrytů, překážek, donášení materiálu).*)

Práce měly být prováděny v tomto pořadí: znovuzřízení drátěných překážek, zasypání ruských spojovacích zákopů vedoucích od ruské strany k dobyté posici, úprava zničených bojových stanovišť, oprava spojovacích zákopů, oprava rozstřílených úkrytů.

*) Množství nářadí a materiálu připraveného k útoku a práce související s novou úpravou dobytého úseku k obraně, způsob rozdělení.

Přímo vojínům mysliveckého praporu 15 a p. pl. 6 bylo vydáno po 1—2 pytlích k plnění zemi, celkem 2000 pytlů, 300 nůžek na drát, 40 seker, 50 útokových lávek 2 m dl.

Dále bylo složeno	u SV. mysl. prap. 15. a III./6. p. prap. (u každ. SV)	v pion. lesíku	u SV. p. pl. 6	v div. pion. parku
rozsocháčů (kusů):	200 (z toho 150 želez.)	500	800	300
složených elementů spirálových překážek	20	30	—	50
dřevěných kolíků překážkových	200	400	300	—
rámů na opravu štolových úkrytů	—	—	200	200
ostnatého drátu (svítků)	50	100	200	1300
lopat	200	—	—	400
krumpáčů	50	—	—	200
pytlů k plnění zemi	500	—	—	3000

Kromě toho jedna rota dělala stále rozsocháče a připravovala kolíky pro drátěné překážky.

Vyhození podkopu na pravém křídle III./6. p. praporu velice usnadnilo v tomto místě vyrazení útočících, kteří ukryti za velkým mračnem kouře a prachu, vnikli nepozorovaně do nálevky a odtud do ruského zákopu, který dosahoval k západnímu okraji nálevky.

Technické jednotky postoupily ihned za útočným sledem do dobyté části posice a začaly opravné práce; pracovní oddíly jim donášely materiál, především k zřízení překážek. V noci s 1. na 2. července byla zřízena již před celým dobytým úsekem souvislá překážka ze 2 až 3 řad rozsocháčů.

2. července byla bývalá rak. linie nouzově opravena, 4. července byla již úplně zařízena k obraně.

Dobytý úsek byl nalezen v tomto stavu: Pětiřadá kolíková překážka a jedna řada rozsocháčů byly úplně zničeny, takže jimi bylo možno skoro všude projít. Jen v málo místech bránily průchoď.

Zákopy byly rozstříleny, téměř srovnány se zemí, slabší traversy úplně zmizely. Štolové úkryty zůstaly vyjma vchody nepoškozeny; jen u vchodu byly obyčejně první rámy proraženy nebo vchody částečně zasypány. Nad jedním vchodem byla přímým zásahem proražena vrstva země do hloubky 2'5 m a vchod byl zasypán, mohlo ho však být ještě v nouzi použito. Ukázalo se, že štolové úkryty s 5—6 m vrstvou rostlé země vydržely účinnou palbu i 21 cm mořďíře.

Pozorovatelný vyztužený železovým betonem (90 cm stropní vrstva a přední stěna, 60 cm bočné stěny, 3 vrstvy armování) vydržely; jen tři byly zničeny pravděpodobně přímými zásahy těžké miny nebo 21 cm granátu.

Rusové měli na výšině Worobijowce p. pl. 14 se třemi prapory, které byly částečně v 1. linii, částečně jako záloha v štolových úkrytech (bývalé rak. linii). Jeden prapor byl v záloze pluku v osadě Worobijowce. Všechny kulomety a minomety pluku byly zasazeny (asi 16 kulometů — 6—8 minometů). Od obsazení této výšiny měli na ní hlavní pozorovatelný. Pozorovatelé používali bývalých rak. pozorovatelů.

Dělová palba měla na Rusy takový účinek, že nekladli téměř žádný odpor a velká část jich byla zajata. Ze zálohy pluku došly jen 2 roty do posice, ale přišly tam právě ve chvíli, kdy tam vnikaly i útočící rakouské a německé jednotky, a byly většinou zajaty. Zbylé dvě roty plukovní zálohy již nepronikly palebnou přehradou. Všechny kulomety mimo jeden byly zasypány.

Podobně i pozorovatelé byli zasypáni, jen někteří opustili pozorovatelný hned při začátku dělostřelecké přípravy. Protože i telefonní vedení bylo úplně zničeno, neměli velitelé vliv na vedení boje. Spojky poslané s rozkazy nebo s hlášením nedošly na určená místa ani se nevrátily.

Bez pozorování a telefonického spojení bylo systematické řízení boje nemožné a ani dělostřelectvo nemohlo sledovati vývoj boje na Worobijowce. Omezilo se na postřelování těch prostorů, v nichž předvíдалo shromáždění vojsk. Ruské ztráty byly značné. Celý pěší pluk 14 kromě 2 rot byl zničen. Zajato bylo 7 důstojníků, 1125 vojáků — z toho 185 raněných, ukořistěno 9 kulometů, 5 malých a 1 velký minomet a 1500 pušek.

Přehled spotřeby střeliva při útoku 1. července 1916.

Baterie	Druh děl	Počet děl	Šířka (hloubka) cíle 1)	Počet vystřelených ran v baterii			Celkem vystřeleno	Počet ran v minutě při největší pal. rychl.	Poznámka
				účinná palba	bubnová palba	po bubnové palbě			
21 cm mozdířová bat. 3/45		2	360	120	30	25	175	1	*) Přerušily na 15-30 min. palbu pro přezkoušení prvků střelby.
bat. 1./32.	hrubé houf. vz. 14	4	300	430*)	320	90	840	5	
bat. 2./32.		3	240	480*)	185	294	959	4	
bat. 2./19.		4	paleb.př.	246	106	267	619	1 ³ / ₄	
15 cm něm. bat. 121	něm. 15 cm houf.	4	220	654*)	220	80	954	3 ² / ₃	
15 cm bat. 28	15 cm vz. 99	2	110	180*)	50	22	252	1 ² / ₃	
bat. 3./32.	10-4 cm kan. vzor 15	2	paleb.př.	70*)	90	43	203	3	
bat. 3./19.		2	160	120	94	60	274	3	
bat. 4./VI.	staré něm. 12 cm. kan.	3	370	700*)	120	133	953	2 ² / ₃	
něm. bat. 646	staré 15 cm ruské kan.	4	220	191*)	75	48	314	1 ¹ / ₃	
bat. 1./32.	10 cm houfnice vz. 14.	4	*)	40	60	21	121	.	*) Nestřílela do pásma útoků.
bat. 2./32.		6	pal.přeh.	80	300	22	402	3 ¹ / ₃	
bat. 3./32.		6	220	860	380	203	1443	4	2)
bat. 4./32.		4	160	360	290	56	706	4 ³ / ₄	
flank. bat.		4	160	468	285	200	953	4 ² / ₃	
bat. 3./19.		4	110	—	800	—	800	.	
bat. 4./19.		4	110	—	759	—	759	.	Nestřílela do pásma útoků.
bat. 1./32.	8 cm kanony	5	.	60	50	108	218	.	
bat. 2./32.		6	.	200	153	190	523	.	
bat. 3./32.		3	.	200	100	117	417	2 ¹ / ₄	
bat. 4./32.		4	palebná přehrada	300	200	166	666	4 ¹ / ₂	
bat. 6./15.		2		200	100	146	446	3 ¹ / ₃	
bat. 6./33.		3	.	400	170	185	755	3 ¹ / ₄	
smiš. kn. bat.	9 cm kn. vz. 75,96	4	palebná přehrada	250	86	156	492	1 ¹ / ₃	
něm. bat. 525	staré něm. 9 cm kn.	8		500	220	403	1123	1 ³ / ₄	
něm. bat. 827	ruské 8 cm kn.	5		120	81	180	381	1	

1) Postřelovaná délka zákopů v „m“.

2) Palba přeložená proti ruským zálohám postupujícím z Kurowce, pak normální palba.

Plán palby pro útok 1. července 1916.

Druh děl	Baterie	Cíl		Připravené střelivo pro dělo		Poznámka
		1.	2.	1.	2.	
		fáze		fáze		
Moždíř	21 cm možd. bat. 45	r	**)	75	neurčeno	*) Pal. přehr. — **) Palba protibat. 1. fáze: od 14—15.50 hod. účinná palba; od 15.50—15.55 hod. s největší dosažit. rychlostí; 16.55—17.05 hod. přestávka; 16.05—16.10 hod. účinná palba; 16.10—16.20 hod. s největší rychlostí. Baterie střelící na palebné přehrady střelí bez přestávek. 2. fáze: od 16.20 hod. podle potřeby. Cíl: 17 jest západní okraj Kurovce. 19 a 20 shromažďovací a přibližovací prostory asi 1 km jižně od 389 Worobijowka. 58, ruská 1. linie připojující se k severní části útočného pásma.
Hrubé houf. bat.	houf. bat. 1./32.	m, l	Dolína Worobijow.	po 200	normální palba	
	houf. bat. 2./32.	h, i, k	**)		podle potřeby	
	komb. bat. 2./19.	g	17		normální palba	
	15 cm německá houf. bat. 121.	f	**)	250	podle potřeby	
	bat. 28	d	IV*)	100	normální palba	
Těžké kan. bat.	bat. 3./32.	III*)	**)	60	podle potřeby	
	bat. 3./19.	p	III, IV*)	120	normální palba	
	12. cm kan. bat. 4./VI.	o	**)	100	podle potřeby	
	15 cm ruská bat. 646	s	VI*)	100	normální palba	
Lehké houf. bat.	flank. baterie	a	I. II*)	po 200	normální palba podle potřeby	
	bat. 3./32.	e	V*)			
	bat. 4./32	b	II*)			
	bat. 3./19.	n	19, 20			
	bat. 4./19.	n	**)	asi 60		
	bat. 1./32.	Toutry a—d	Toutry c—d			
	bat. 2./32.	I, II	Hladký a—d			
	Zg bat. 2./32.	c	„	200		
Lehké kan. bat.	bat. 3. 32.	V*)	V*)	60	normální palba	
	Zg bat. 3./32	VI*)	VI*)			
	bat. 6./15. 6./33.	IV*)	V*)			
	9 cm něm. bat. 525.	VI, VII*)	VI, VII*)	60		
	8.69 cm rus. bat. 827	58	58	60		
9 cm kan. četa	VII*)	VII*)	60			